

RAE HUVIALAKOOLI SPORDIOSAKONNA MALE AINEKAVA

ÜLDOSA

Maleõpetuse ainekava on dokument, mille alusel toimub õppetöö Rae Huvialakooli spordiosakonna male eriala põhiõppes.

Ainekava alusel toimuv õpe on mõeldud õpilastele, kes on huvitatud mõttemängudest ning vaimsest võistlusest. Male soodustab abstraktse ja loogilise mõtlemise arengut; arendab loovat mõtlemist ja intuitsiooni; treenib mälu; arendab tahet, püsivust, enesedistsipliini; arendab pikaajalist tähelepanu; arendab oskust iseseisvalt ülesandeid püstitada ja neid lahendada; õpetab suurest infohulgast vajaliku ja tähtsa eristamise oskust; arendab otsustusvõimet, riskivalmidust ning ühtlasi ettevaatlikust ja vastutusvõimet otsuste vastuvõtmisel.

Maleõppes arvestatakse individuaalselt iga õpilase võimeid ja arengut.

ÕPPETÖÖ KORRALDUS

Õppetöö peamiseks vormiks on õppetund (1 akadeemiline tund – 45 min.) Õppetöö vormiks võivad olla veel võistlused, laager, osalemine simultaanil, kohtumine tuntud maletajatega.

Õppetöö sisaldab iseseisvat tööd.

Õppeprotsess on kolmeastmeline:

- algettevalmistusaste
- õppe-treeningaste
- meisterlikkuse aste.

ÕPPEESMÄRGID

Arvestades õpilase individuaalseid võimeid, eripära, arengut, iseseisvust, omaalgatust, aktiivsust:

- 1) malemängu põhialuste ja teoreetiliste teadmiste omandamine;
- 2) huvi süvendamine malemängu vastu ning selle hoidmine;
- 3) abstraktse ja loogilise mõtlemise arendamine;
- 4) iseseisva töö oskuste kujundamine;

- 5) loova mõtlemise, analüüsivõime ja intuitsiooni arendamine;
- 6) mälu ja tähelepanuvõime arendamine;
- 7) julguse ja otsustusvõime arendamine;
- 8) isikupärase mängustiili kujundamine;
- 9) sportlike eesmärkide seadmine ja nende täitmine.

PÄDEVUSED

Pädevused kujunevad õppeprotsessis, aga ka tunni- ja koolivälises tegevuses. Pädevused on õppekavas esitatud viie rühmana: õpipädevus, tegevuspädevus, väärtuspädevus, enesemääratluspädevus, ainepädevus.

Pädevused on kõikidel õppijatel mingil tasemel olemas ning nende jälgimine ja suunamine on tulemuslikum õpetajate ja kooli-kodu koostöös. Õpetaja on selles koostöös suunaja, kes planeerib õppe- ja kasvatustöö põhisuunad, kaasates õpilase enda aktiivsust.

Male ainekava taotleb õpilasel järgmiste üldpädevuste kujunemist:

- 1) õpipädevus - häälestada ja motiveerida õpitegevust maleõppes; olla avatud uutele teadmistele ning hinnata oma õpitegevust;
- 2) tegevuspädevus – luua tegevuseesmärke ja oskus näha ette oodatavaid tulemusi; oskus teha koostööd;
- 3) väärtuspädevus - suutlikkus tajuda oma seotust teiste inimestega, lugupidamine vastasest;
- 4) enesemääratluspädevus - oskus hinnata iseennast ja oma mängutaset;
- 5) ainepädevus - kujuneb läbi kolme astme saavutatud õpitulemuste alusel.

ÕPITULEMUSED

Maleõppe ülesandeks on õpilase mõtlemisvõime ja iseloomu arendamine läbi malemängu, et aidata kujuneda isiksusel, kes:

- 1) mõtleb loovalt;
- 2) oskab vastavalt oma tasemele hinnata mängu ajal lauale tekkivaid seise, teha plaane ja neid läbi viia;
- 3) suudab oma emotsioonidega väarikalt toime tulla (nii võidu kui ka kaotuse korral);

- 4) austab mängupartnereid/vastaseid;
- 5) oskab teha iseseisvat tööd, on valmis koostööks;
- 6) suudab analüüsida oma partiisid ja treeningseise;
- 7) oskab leida seoseid erinevate maleseisude vahel;
- 8) oskab seada endale sobivaid sportlikke eesmärke ja suudab neid täide viia;

ÕPPEPROTSESS

Algettevalmistusaste

Nädalas toimub 2-6 õppetundi.

Algettevalmistusastmes tuleb omandada:

- 1) male lühiajalugu (maailmas ja Eestis);
- 2) malelaud, malendid, käigud;
- 3) mõisted: „tuli“, „matt“, „viik“, „patt“, „igavene tuli“;
- 4) malendite suhteline väärtus;
- 5) oskus lahendada 1-käigulisi ja lihtsamaid 2-käigulisi matiülesandeid;
- 6) oskus anda äratõmbetuld ja kahekordset tuld;
- 7) mõiste „kahvel“ ja oskus seda panna;
- 8) mõiste „sidumine“ ja oskus seda lihtsamates seisudes kasutada;
- 9) kolm võimalust kaitseks tule eest;
- 10) kõige lühem võimalik partii;
- 11) oskus panna „karjapoisi matti“ ja oskus kaitsta end selle eest;
- 12) oskus kirjutada üles seise ja partiisid;
- 13) oskus läbi viia lihtsamaid mati ja materjalivõidu taktikalisi tüüp kombinatsioone ja oskus kaitsta end nende eest;
- 14) oskus matistada üksikut kuningat kahe vankriga;
- 15) oskus matistada üksikut kuningat lipu ja kuningaga;
- 16) oskus matistada üksikut kuningat vankri ja kuningaga;
- 17) mõiste „opositsioon“ ja oskus seda lihtsamates seisudes kasutada;
- 18) oskus mängida lihtsamaid etturilõppmänge;
- 19) vigurite areng avangus, „tsentri“ mõiste ja tähtsus;
- 20) oskus tunda ära erinevaid lahtisi, poollahtisi, poolkinniseid ja kinniseid avanguid;
- 21) vähemalt ühe lahtise avangu peavariandi tundmine vähemalt 10 käigu ulatuses.

Kinnitatud õppenõukogus 27.08.2014

Iga õppeaasta jooksul osaleb õpilane vähemalt kolmel maleturniiril, neist vähemalt ühel väljaspool kooli.

Nooremas astmes on õppimise aeg (aastad) vastavalt õpilase võimetele.

Lõpetamisel saab õpilane tunnistuse, mis annab edasiõppimise võimaluse vanemas astmes.

Õppe-treeningaste

Nädalas toimub 6-10 õppetundi.

Õppe-treeningastmes tuleb omandada:

- 1) isikliku avangurepertuaari väljatöötamine;
- 2) avangulõksud oma repertuaari kuuluvates avangutes;
- 3) vastase arenguvigade ärakasutamine (varajased lipu või vankri väljatoomised, vangerdamata kuninga seisu avamine, arendamata kerged vigurid, loovutatud tšenter jne);
- 4) etturite koostöö, etturikett, vastase etturiketi lõhkumine avangus ja keskmängus;
- 5) sidumine avangus ja keskmängus;
- 6) oskus valida plaani keskmängus, strateegia;
- 7) tüüpilised taktikalised kombinatsioonid keskmängus;
- 8) lõppmängud: kuningas ja lipp kuninga ja vankri vastu; kuningas ja lipp kuninga, vankri ja kerge viguri vastu;
- 9) oskus matistada kuninga ja kahe odaga üksikut kuningat;
- 10) etturilõppmängud: vabaettur ühel poolel, vabaettur mõlemal poolel, etturite läbimurre, varutempod, kuninga aktiivsus, kahe mitteseotud vabaetturi liikumine „püksid“, üleminek etturilõppmängu jne tüüpseisud;
- 11) vankrilõppmängud: vaba liini ärakasutamine; vanker kerge viguri vastu; vankrite topeldamine liinil või real; vanker 7. real (või must vanker vastavalt 2. real), vastase kuninga tee äralõikamine vanker, kuningas ja vabaettur vankri ja kuninga vastu jne. tüüpseisud.

Iga õppeaasta jooksul osaleb õpilane vähemalt kolmel malevõistlusel, neist vähemalt ühel väljaspool kooli. Igal õppeaastal võtab osa ühe malevõistluse korraldamisest koolis.

Õppimise aeg vanemas astmes (aastad) vastavalt võimetele.

Lõpetamisel saab tunnistuse, mis annab võimaluse edasiõppimiseks lisa-aastate õppes.

Kinnitatud õppenõukogus 27.08.2014

Meisterlikkuse aste

Meisterlikkuse astmes toimub 10-14 õppetundi nädalas.

Õppetöö toimub individuaalse õppekava alusel jätkuna vanemas astmes õpitule. Jätkatakse oma avangurepertuaari täiendamisega, keskmänguseisude süvaanalüüsiga ning järjest keerukamate lõppmänguseisude harjutamisega. Neist ükski teema ei ole lõpuni hoomatav, ka suurmeistrid on õpipoiste rollis. Ehk nagu küsiti kunagi tuntud suurmeistrilt Richard Retilt: „Mille poolest erineb tugev mängija nõrgast?“. Suurmeister vastas: „Seal, kus nõrgale mängijale on kõik selge, on tugevale veel kõik saladuseks.“

.